

КАФЕДРА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Педагогічна практика

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Бакалавр
025 Музичне мистецтво
«Народні інструменти:
«Балалайка», «Гітара»,
«Домра», «Цимбали»

Курс	3-4
Семестр	5-8

Статус

Цикл-професійної і
практичної підготовки

ECTS	3
Годин	90
Практичні	33
Самостійна робота	57

Семестровий контроль

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Матвійчук Любов Дмитрівна в.о. професор кафедри народних інструментів
e-mail	domra.info@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Метою курсу педагогічної практики є здобуття навичок передачі учням виконавського досвіду шляхом активного їх навчання в системі спеціалізованого музичного навчального закладу і опанування необхідних для цього знань та навичок педагогічного впливу.

Студенти повинні знати теоретичні основи формування виконавської майстерності гри на домрі; опанувати здобутки сучасного виконавського музикознавства; бути обізнаними з методикою та музичною педагогікою суміжних («класичних») сфер музичної педагогіки й виконавства.

Завдання курсу полягає у підготовці студентів до самостійної професійної діяльності як викладачів спеціальних дисциплін класу домри музичних навчальних закладів (ДМШ, середніх спеціальних музичних шкіл, вищих навчальних закладів).

Музикант-викладач, що володіє професійно-орієнтовними методологічними знаннями та творчим досвідом їх практичного втілення, повинен **знати**:

- надійний орієнтир для аналізу та успішного вирішення різних професійних питань та проблем, для напрацювання індивідуально-творчої позиції при їх вивченні та розробці.

Практикант повинен знати, як більш глибоко осмислити характерні риси змісту своєї професійної діяльності,

зробити аргументований вибір методичних засобів, точніше виявляти ефективність учбових програм, посібників, тощо.

Освоївши курс студент повинен вміти:

- навчитись визначати музичні здібності учнів, позитивні аспекти та недоліки їх музично-художнього та технічного розвитку, враховуючи при цьому вікові та психофізіологічні відмінності;

- опанувати педагогічний репертуар та програмні умови музичних навчальних закладів;

- навчитись складати індивідуальний план учня відповідно рівню його розвитку на етапах навчання;

- ціленаправлено проводити роботу з розвитку виконавського рівня учня;

- проводити урок з фаху з учнями різного ступеня обдарованості та підготовки;

- приділяти увагу щодо музично-естетичного виховання;

- набути знання з особливостей психології вікових категорій;

- оволодіти навичками професійного аналізу музичного репертуару різних стилів та жанрів, виявляти художньо-образні особливості в аспекті відтворення їх у процесі виконавства;

- виробити професійне, особистісно-творче ставлення до освоєння методології, аналізу наукової літератури, реалізувати на практиці набуті знання з комплексу дисциплін;

- сформувати потяг до самоосвіти на методологічному рівні.

Педагогічна практика студентів НМАУ ім. П. Чайковського здійснюється відповідно з навчальним планом.

Практика повинна проводитися в умовах, що максимально наближені до умов майбутньої професійної діяльності. З цією метою, керівництво академії визначає бази практики (сектор практики НМАУ, КМAM ім. Р.М. Глієра, КССМШ ім. М. Лисенка, дитяча академія мистецтв, ДМШ м. Києва) і заключає з ними відповідні угоди.

Загальне керівництво практикою здійснює кафедра. Організація, контроль та методичне керівництво покладається на керівника практики. Керівник практики проводить наради з педагогами-консультантами з питань відвідування занять студентами, ведення документації, контролює проведення заліків у 6 та 8 семестрах, здійснює загальне методичне керівництво, звітує на кафедрі про стан справ з педагогічною практикою в кінці кожного семестру.

Безпосереднє методичне керівництво та проведення практики здійснює педагог-консультант. Як правило, педагогами-консультантами призначаються педагоги з фаху, а, також, провідні викладачі інших музичних навчальних закладів, які здійснюють організацію навчання на базах практики.

Педагогічна практика проводиться у формі:

• відвідування занять провідних педагогів та вивчення їх досвіду роботи як з навчання так і виховання;

• самостійного проведення занять студента з учнем (як правило під наглядом педагога-консультанта).

Основною формою навчально-виховного процесу з педпрактики є індивідуальні заняття педагога-консультанта зі студентом.

Педагог-консультант здійснює наступні форми роботи зі студентом :

1. Проведення показового уроку з розкриттям технології навчання.
2. Проведення занять студента з учнем під керівництвом педагога-консультанта.
3. Проведення академконцертів, заліків та іспитів учнів з наступним обговоренням результатів діяльності студентів та учнів.
4. Вивчення із студентом педагогічного репертуару від початківця ДМШ до випускника НМАУ ім. Чайковського

Формою контролю є заліки з оцінкою в 6 та 8 семестрах.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Перелік тем

- Тема 1. Виявлення рівня професійної компетентності та теоретичних знань студента
- Тема 2. Вивчення педагогічного репертуару – рівень вимог 1 та 2 курсів музичних училищ.
- Тема 3. Вивчення педагогічного репертуару – рівень вимог 3 та 4 курсів музичних училищ.
- Тема 4. Вивчення педагогічного досвіду провідних викладачів
- Тема 5. Вивчення методичної літератури.
- Тема 6. Проведення практичних занять студента з учнем. Визначення характеристики учня з метою складання його репертуарного плану.
- Тема 7. Відвідування занять провідних педагогів та вивчення їх досвіду роботи як з навчання так і виховання.
- Тема 8. Проведення практичних занять студента з учнем. Завдання щодо вивчення даного музичного твору: використання методу варіантів, спрощення та ускладнення фактури, застосування допоміжного технічного та художнього матеріалу, асоціативних зв'язків, формування цілісного образу твору.
- Тема 9. Проведення практичних занять студента з учнем. Урахування індивідуальності учня, рівня його розвитку на даному етапі навчання в процесі вивчення твору.
- Тема 10. Проведення практичних занять студента з учнем. Робота над аплікатурою, динамікою, агогікою.

Форми та технології навчання

Практичні заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Практичні завдання	60
2.	Самостійна робота	55
3.	Залік	5
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка «**відмінно**»: студент у повному обсязі опанував матеріал навчальної програми, виконав усі передбачені програмою форми роботи, проявив ініціативність та здатність творчо вирішувати завдання.

Оцінка «**добре**»: студент загалом опанував матеріал навчальної програми (приблизно в обсязі 75%), орієнтується у проблематиці курсу, брав участь у різних формах роботи, передбачених програмою.

Оцінка «**задовільно**»: студент опанував матеріал курсу в обсязі 30–50%, не виявив зацікавленості заняттями, неякісно виконував усні та письмові завдання, передбачені програмою.

Оцінка «**незадовільно**»: студенти не опанували матеріал курсу, не виконали обов'язкових форм роботи, не розуміли основний зміст та завдання курсу.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Репертуарний список

У програмах фахових класів по інструментам (домра, балалайка, гітара, цимбали).

ЛІТЕРАТУРА :

Балалайка

1. Гайдено А. Народні інструменти у творчості митців харківської композиторської школи. Актуальні проблеми музичного і театрального мистецтва. Харків: ХДІМ, 2001. Вип. 3. С.49–55.
2. Костогриз С. Виконавство на балалайці харківщини як складова українського музичного мистецтва» автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. Харків, 2017. 20 с.
3. Костогриз С. Балалайка у мистецтві України. Факти та фактори. Актуальні питання сучасного виконавського мистецтва на народних інструментах (кобза, домра, мандоліна, балалайка). Харків, 2017. С. 15–22.
4. Костогриз С. Жанрово-стильові пріоритети розвитку композиторської творчості для балалайки в Слобожанській Україні. Аспекти історичного музикознавства. Вип. XIII. Харків, 2018. С 87 – 100.
5. Лошков Ю. Володимир Андрійович Комаренко. Харків: ХДАК, 2002. 113 с.
6. Москаленко В. Музичний твір як текст. Київське музикознавство. Київ, 2001. Вип. 7. С. 3–10.
7. Шемет Л. Народні інструменти в традиційно-побутовій культурі Слобідської України. Мистецтвознавство. Харків: ХДАК, 2015. С. 50–61.
8. Тростянянський Є. Твори та обробки для балалайки у супроводі фортепіано та баяна [Нотне видання]. К, 2007. 51 с.

Баян, акордеон

1. Алексеев І. Методика викладання гри на баяні. - К.: Муз. Україна, 1957
2. Бай Ю. Теоретические основы совершенствования внутренней структуры музыкально-игровых движений баяниста. - К.: Консерватория, рукопись
3. Власов В. Методика работы баяниста над полифоническим произведением. - О.: Всесоюзный методический кабинет по учеб-ным заведениям искусств и культуры.
4. Давидов М. Теоретичні основи перекладення інструментальних творів для баяну- К.: Муз. Україна, 1977
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяниста (підручник). - К.: Муз. Україна, 2004.
6. Олексюк О. М. Методика викладання гри на народних інструментах : навч. посіб. для студ. мист. навч. закл. Київ: ДАКККіМ, 2004. 135 с.
7. Паньков В. Гама, тризвуки, арпеджіо для вибірного баяну. — К.: Муз. Україна, 1982

8. Ризоль М., Яшкевич И. Школа двойных нот для баяна. - К.: Муз. Украина, 1989
9. Самитов В. Творческая направленность процесса совместной деятельности педагога и студента как условие становления личностных качеств музыканта-исполнителя. - К.: Консерватория, рукопись, 1992
10. Шаров В. Расширение музыкально-выразительных возможностей баяна в его электронной модификации. - К.: Консерватория, рукопись, 1992

Гітара

- 1 Вітошинський Л. Про мистецтво гри на гітарі. Львів: БаК, 2006. 284 с.
2. Михайленко М. Методика викладання гри на шестиструнній гітарі. Київ: «Ровно», 2003. 248 с.
3. Михайленко Н., Фан Динь Тан. Справочник гітариста – К., 1998
4. Сидоренко В. Формування сучасного українського академічного гітарного репертуару у творчості львівських митців (на прикладі гітарної творчості В. Камінського). Музикознавчі студії. Львів, 2008. Вип. 18. С. 105–111.
5. Ткаченко В. Методичні рекомендації для студентів ВНЗ культури і мистецтва спеціалізація «Народні інструменти»: «Гітарний стиль Р. Дієнса (на прикладі сюїти «Пам'яті Віла-Лобоса»)). Харків: ХНУМ, 2015. 28 с.
6. Ткаченко В. Методичні рекомендації для студентів ВНЗ культури і мистецтва спеціалізація «Народні інструменти»: «Специфіка гітарного стилю К. Доменіконі (на прикладі сюїти «Коюнбаба»)). Харків: ХНУМ, 2015. 20 с.

Домра

1. Білоус В. Вплив хвилювання на формування художньої майстерності домриста. Науковий вісник. Київ: НМАУ, 2003. Вип. № 26. С. 226–241.
2. Білоус В. Психологічні формування виконавської художньої майстерності: автореф. дис... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. Київ, 2005. 16 с.
3. Білоусова С. Виконавське інтонування на домрі // Українська культура. Минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб. / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов. Рівне: РДГУ, 2018. Вип. 28. С. 171–177.
4. Івко В. Про роль слухових настанов у процесі формуванні інтонаційної культури виконавця на домрі: рукопис. Донецьк, 1977. 18 с. // Архив В. М. Івка.
5. Комаренко В. Методика навчання гри на чотириструнній домрі: навч. посіб. / заг. ред. С. О. Юцевича. Київ: Радянська школа, 1961. 132 с.
6. Лисенко М., Михеев Б. Школа гри на чотириструнній домрі. – К.: Муз. Україна, 1989, 152 с.
7. Лисенко Н. Методика обучения игре на домре. - К.: Муз. Украина, 1990, 88 с.
8. Максименко І. Ритмічна дисципліна домриста: методичні рекомендації. Київ: Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, 2004. 35 с.
9. Матвійчук Л. Методичні основи формування виконавської майстерності домриста. - К.: 2005
10. Матвійчук Л. Школа майстерності кобзиста. - К.: 2005
11. Олійник О. Риторичні засади композиторської та виконавської творчості для домри: дисертація ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Одеса: ОДМА ім. А. В. Нежданової, 2016. 205 с.
12. Орлова Д. Формування розкутості виконавського апарату при комплексному вихованні особистості виконавця домриста // Актуальні напрямки відродження та розвитку народно-інструментального мистецтва в Україні: матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м. Київ, 24–31 березня). Київ, 1995. С. 61–63.
13. Петрик В. Категорія інструменталізму в музичній творчості (на прикладі домрового мистецтва): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. Одеса, 2009. 16 с.

Цимбали

1. Агратіна Г. Українські цимбали – здобутки і проблеми / НМАУ ім.П.І.Чайковського,1998/
2. Баран Т. Концертні цимбали: історико-теоретичний та виконавський підходи /Київ, 2003/
3. Григоренко А. З історії українських цимбалів /НМАУ ім.П.І.Чайковського,1998/
4. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста/Муз.Україна,1997/
5. Давидов М. Народно-інструментальна культура України /НМАУ ім.П.І.Чайковського,2005/
6. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах/ НМАУ ім.П.І.Чайковського,2005/
7. Давидов М. Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України /НМАУ ім.П.І.Чайковського,2008/
8. Ida Tarjani – Iozef Falka Cimbalom iskola. 1967 Editio Musica Budapest
9. Незовибатько О. Школа гри на українських цимбалах /К., Мистецтво, 1966/
10. Овчарчин В. Цимбалісти та їх історичний внесок у розвиток і становлення цимбалів в Україні /НМАУ ім.П.І.Чайковського,1999/
11. Пшеничний Д. Аранжування для народних інструментів /К., Музична Україна,1980